

Nešto o Evi

foto: Vladimira Spindler

Nina Bajsić (1994.) rođena je u Zagrebu, gdje je diplomirala dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti. Piše dramske tekstove, poeziju i prozu. Kao dramska spisateljica i dramaturginja, ostvaruje suradnju s raznim kazalištima (HNK Zagreb, GDK Gavella, KunstTeatar), a aktivno radi i na kazališnim projektima nezavisne scene. Drama *Nešto o Evi* 2022. nagrađena je na Eurodramovom natječaju za prijevod dramskog teksta.

U produkciji Hrvatskog centra ITI 2022. režira predstavu *Biografije ptica*, za koju potpisuje i tekst. Kao pjesnikinja 2018. nastupila je na Europskom festivalu poezije u Londonu, 2019. pjesme su joj pohvaljene na natječaju Goran za mlade pjesnike, a 2022. pjesnički rukopis „Pjesme za svaki slučaj” ušao je u uži izbor za nagradu Mak Dizdar. Poeziju su joj objavili časopis *Riječi* i britanski *StepAway Magazine*. S kratkom pričom „Tajlandski bosiljak u cvatu” 2022. osvaja drugo mjesto na natječaju Festivala europske kratke priče. Osim kazalištem i pisanjem, aktivno se bavi glazbom te kao kantautorica djeluje na glazbenoj sceni.

DRA MA

LICA

EVA (26)
ASJA (26)
IGOR (30)
SVEN (25)
KONDUKTER
DOKTOR

1.

EVA: Postoji jedna godina kada nije bilo proljeća. Ono se dogodilo, kao i svake godine, ali ne meni. Kada vam se tako nešto dogodi, isprva ne osjećate ništa, ali takvo mimoilaženje može biti vrlo opasno. Legnete u krevet, ugasite grijanje, sljedećeg jutra ukrcate se na avion, a kad izađete, vjetar ulicama već raznosi latice ocvalih trešnji. Iz zime ste prešli u ljeto. Iz ljeta u jesen, i sve se nakon toga pomiče u pravilnim razmacima. Tek nakon nekog vremena, kada se krug završi, počinjete osjećati da nešto nedostaje. Sve oko vas kreće se u pravilnom ritmu, ali vi ste negdje nešto preskočili, i ne znate ga više uhvatiti. Tako izgleda njezin kraj, a godina počinje ovako.

ASJA: Najesen.

IGOR: U pravilnom ritmu.

ASJA: I krivim cipelama.

EVA: U magli koja se upravo spustila nad grad kojem prvi put gledate u oči.

ASJA: Cipelama koje promaču.

SVEN: Večeri su ovdje uglavnom mokre, ali tople. Kao i ova.

EVA: Dovoljno blaga za tanki kaput. Za skrenuti u ulicu kojoj ne znate ime. Čak i ako sa sobom vučete opremu za neodređeni period života.

SVEN: Miris nekog novog grada najbolje se osjeća na stražnjim ulazima restorana. Ulicom se proširi u trenutku u kojem jedan od zaposlenika otvara vrata i pali cigaretu.

ASJA: Miris poznatih namirnica u nepoznatim kombinacijama, koje netko spravlja već desetljećima.

EVA: Podsjeća vas da večeras treba raspakirati svoj život u desetljeća nepoznatog.

ASJA: Večer je dovoljno blaga za zastati na rijeci.

SVEN: Prebrojiti mostove.

ASJA: Zapaliti cigaretu.

IGOR: Drugom rukom zakopčati kaput. Na mostovima puše.

EVA: Osjetiti žulj u prsima jer riječi, pogledaj ovo, nemaju kamo, ni kome, pa nijemo kliznu niz grlo, poput zaloga koji se najednom čini prevelik.

ASJA: Kao i očekivanja koja ćemo postaviti, sebi i tom gradu.

IGOR: Koji vam ništa ne duguje.

SVEN: Ali na to je navikao, jer ista očekivanja trpi od svakoga tko se ovdje nađe prvi put.

EVA: Svakoga tko je, hodajući gradom iz kojeg je odlazio, dugo gledao dolje. Zaboravio što se nalazi iznad, ili nikada nije ni podizao pogled. Hodajući gradovima u koje dolazimo, uvijek gledamo gore.

2.

Eva ulazi u tramvaj.

EVA: Oprostite, nisam vidjela kamo ide ovaj tramvaj?

KONDUKTER: Kamo bi vi?

EVA: Kako to mislite?

KONDUKTER: Kamo biste htjeli ići?

EVA: U tramvaju smo.

KONDUKTER: Da.

EVA: Mislila sam da je odredište određeno.

KONDUKTER: To je istina. Da nije, ne bi bilo odredište.

EVA: Ne, mislila sam, na tračnicama smo, pa ne možemo birati kamo ćemo.

KONDUKTER: I to je istina. Zaboravio sam. Promijenit ću pitanje. Kojim smjerom idemo?

EVA: Onim koji određuju tračnice.

KONDUKTER: Ima ih više.

EVA: Ima?

KONDUKTER: Niste nikada vidjeli dva tramvaja koji drugim rutama dolaze do istog odredišta?

EVA: Zapravo, da. Ako se dobro sjećam, i četvorka i sedmica išle su na Savski most. Ali drugim smjerovima.

KONDUKTER: Onda?

EVA: Nisam odavde. Možda bolje da vi odaberete smjer.

KONDUKTER: Mogli bismo uz rijeku. Lijep je dan. Nešto vas muči?

EVA: Kako znate?

KONDUKTER: Niste poništili kartu, a prošli smo već pet stanica.

EVA: Zaboravila sam, ispričavam se. Ne znam kada sam posljednji put vidjela prazan tramvaj. Prošli smo već pet stanica?

KONDUKTER: Da, stanice su ovdje kratke. Onda? Što vas muči?

EVA: Voljela bih napisati priču.

KONDUKTER: Pametno.

EVA: Mislite?

KONDUKTER: Zašto je ne napišete?

EVA: Bojim se da više ne razumijemo priče.

KONDUKTER: Moguće. A ni vremena baš nema.

EVA: Za priče?

KONDUKTER: Da.

EVA: Možda biste vi imali vremena?

KONDUKTER: Ne znam. Već smo na šestoj stranici, a niste rekli ništa.

EVA: Stranici?

KONDUKTER: Stanici, pardon. Već smo na šestoj stanici.

EVA: Brzi smo.

KONDUKTER: Nema putnika pa se ne zaustavljamo.

Nema ih još.

EVA: Žao mi je. To je moj problem s dramom, uvijek mi se čini da likovi blebeću u prazno.

KONDUKTER: To može biti problem. I što onda napravite?

EVA: Pišem prozu. Ali ovog puta voljela bih napisati dramu. Znate nešto o dramskom pisanju?

KONDUKTER: Pisao sam svojevremeno.

EVA: Svojevremeno?

KONDUKTER: U vrijeme koje sam osjećao kao svoje.

EVA: Dakle, više ne pišete?

KONDUKTER: Ne.

EVA: Sjećate li se nečega što ste napisali?

KONDUKTER: Da. Ali, ali ne mogu vam reći ništa. Morali biste pričekati još trideset i devet godina ako biste htjeli da kažem nešto od toga u ovom dijalogu.

EVA: Ali ovaj tekst se još ne izvodi. Možda ni neće.

KONDUKTER: Još uvijek niste poništili kartu.

EVA: Pardon.

KONDUKTER: Izaći ću s vama na zadnjoj stranici. Onda vam možda nešto i mogu reći.

EVA: Stranici?

KONDUKTER: Stanici.

EVA: Blizu smo?

KONDUKTER: Bliže nego što mislite.

EVA: Kamo idemo? Niste mi rekli.

KONDUKTER: Ovisi o čemu se radi u vašoj priči.

EVA: O ljudima čijih se riječi ne mogu sjetiti.

KONDUKTER: To je nezgodno ako želite napisati dramu.

Sjećate li se ičega što su rekli?

EVA: Tri rečenice. To je sve što imam.

KONDUKTER: Odlično. Evo nas.

3.

ASJA

EVA: Asja je rekla “Danas me netko s nekim zamijenio.”

od mene. Nekog hrabrijeg. S boljim smislom za humor. Odmornijeg, nekoga kome kosa ne zaudara na ribu svake večeri kada se vrati kući. Tko redovito razgovara sa svojim roditeljima. Tko ih čuje barem za blagdane. Nekoga tko stigne skinuti istrošeni lak s noktiju. Ima žena koje nikada nemaju istrošeni lak na noktima. Jednostavno ga skinu, prije nego što se potroši. I nikada ne odu u krevet sa šminkom na licu. Jednostavno ga čuvaju, da se što kasnije potroši.

EVA:

Često je sjedila držeći ruke duboko između bedara.

Skrivala je nokte.

ASJA:

Smiješno. Kad sam došla ovamo, mislila sam kako na svijetu zaista nema ljepšeg osjećaja. Da možeš biti bilo tko. Nitko te zapravo ne poznaje, ništa se više ne računa. Sve možeš ispočetka. Ali nije to za svakoga, takva prilika. Ne bi je svatko smio dobiti, to je sigurno. Kako me prestravila večeras, kad sam je ugledala u pogledu slučajnog prolaznika. Nikada se nisam osjećala usamljenije.

EVA:

Otkako je tu, nije prestala mijenjati poslove. Ništa joj nije teško raditi, ali nigdje se ne želi predugo zaustavljati.

ASJA:

Nije baš tako. Ovo mi je peti tjedan u Burdocku.

EVA:

Trenutno pere suđe u najstarijoj *fish&chips* prodavaonici u gradu, gdje uz povoljne porcije možete dobiti i pogled na luku Howth. Ustaje rano jer dugo putuje do tamo, ali vožnja vlakom većinu je vremena ugodna.

ASJA:

Neugodna postaje tek onda kada kupite dječju kartu kako biste uštedjeli 20 centi, a zauzvrat dobijete kaznu za švercanje od 100 eura.

EVA:

Pokušala ih je, u slavenskom tonalitetu, uvjeriti da nije razumjela. Da se zabunila, ali slomljeni engleski nije joj pomogao.

ASJA:

Najgore je što se ne možeš ni naljutiti. To je najveća kazna, sjesti u vlak sa sto eura manje, a da nikoga ne

možeš opsovati. Kontrolori su toliko nepodnošljivo ljubazni da imaš osjećaj da su ti umjesto kazne u ruke uručili poklon bon. Besplatno putovanje u kurac. I to pali, naravno. Ovdje zaista nikoga ne možeš okriviti ni za što osim samoga sebe. Tko bi htio živjeti na takvom mjestu.

EVA:

Takve ili slične stvari obično izgovara s vrata, na ulasku u stan. Ali već sat vremena kasnije u krevetu bira filtere kojima će obojiti irske klifove koji će ujutro osvanuti na ekranima njezinih pratitelja iz Zagreba. Među nama, voli najavljivati krajeve, odustajanje, ali ljudima koji su daleko, pokazuje samo početke. Poput ovog, koji pokazuje kako je, otkako je došla, započela i novi suživot s prirodom.

ASJA: Eva.

EVA: Da?

ASJA: Ja ne mogu više.

EVA: Što?

ASJA: Slušati kako završava nečiji dan. Jučer je opet bila jedna od onih večeri, toliko tiha, da smo mogli čuti lift kako se uspinje zgradom. I tako svake subote. Pas hrče, Igor i ja sjedimo na ovom kauču. Šutimo i slušamo kako završava nečiji dan.

EVA: Bio je jako uzbuđen kad si dolazila.

ASJA: Iz Zagreba?

EVA: Da.

ASJA: Ne znam što se dogodilo. U ovih nekoliko mjeseci.

EVA: Ništa. Možda je u tome i problem.

ASJA: Slučajno sam vidjela što mi je kupio za rođendan.

EVA: Aha.

ASJA: Nisam tražila, slučajno sam vidjela.

EVA: Dobro?

ASJA: Nije dobro.

EVA: Što ti je kupio?

ASJA: Kinesku kuharicu.

EVA: Ne voliš kinesku?

ASJA: Mrcvarim se po kuhinjama već mjesecima i on mi pokloni kuharicu.

EVA: Neki ljudi nisu dobri s poklonima.

ASJA: Ne možeš biti loš s poklonima.

EVA: Mislim da možeš.

ASJA: Ne postoje pokloni.

EVA: Kako misliš?

ASJA: Kao neka opća kategorija. Postoje stvari koje postaju pokloni kad u njima vidiš nešto zbog čega bi to mogli postati. Obično nešto što može razveseliti nekog. Nasmijati, raznježiti. Ne možeš biti loš s poklonima, to je

kao da kažeš da je netko loš s ljudima.

EVA: I to je moguće.

ASJA: Ali ja ne bih trebala biti ti ljudi. Zar ne?

EVA: Mislim da je u pitanju samo promašen poklon.

ASJA: Ili promašena veza.

Ulazi Igor.

IGOR: Dobro jutro.

EVA: Dobra večer.

IGOR: Ima li kave?

ASJA: Kave ima, ponestalo nam je smisla, ali ti ionako piješ bez.

IGOR: Možeš ponoviti? Učinilo mi se da si mi umjesto „dobro jutro” rekla nešto otrovno. Izgleda da još uvijek spavam.

ASJA: Zašto si mi kupio kinesku kuharicu?

EVA: Ja ću složiti kavu.

IGOR: Znao sam da ti ne smijem unaprijed ništa kupovati.

ASJA: Kupio si mi kinesku kuharicu.

IGOR: Mislio sam da voliš kinesku hranu.

ASJA: Ja sam mislila da ti voliš mene.

IGOR: Jebote. Vratit ću kuharicu. Tek sam se probudio, Asja.

ASJA: Ne moraš, ja ću se vratit’ u Zagreb.

IGOR: Možda bih ti i povjerovao kad ne bi to govorila svaki drugi dan. Možemo ovo ostavit’ za poslije? Moram izać’ za deset minuta, znaš da mi zadnji bus ide u ponoć. Znaš to, i svejedno to radiš. Uvijek. Započinješ kad moram izaći iz jebenog stana.

ASJA: Za koje poslije? Kad dodeš doma? U četiri ujutro.

IGOR: Što predlažeš, da ne idem na posao zbog tvog rođendana? Koji nije ni danas.

ASJA: Imaš pravo, trebala sam ostaviti tu svađu za svoj rođendan.

IGOR: Jebali te rođendani.

EVA: Kavica.

ASJA: Nije stvar u kuharici.

IGOR: Nego u čemu?

ASJA: Već pola godine vidamo se samo vikendima.

IGOR: Da.

ASJA: A živimo zajedno.

IGOR: Živimo zajedno. Možemo li cijeniti tu činjenicu bar neko vrijeme?

ASJA: Kako je moguće, Iгоре?

IGOR: Što?

ASJA: Da si mi bio bliže kad sam bila u Zagrebu.

Razgovarali smo više.

IGOR: Koliko sam ti puta već rekao da ću naći nešto drugo. Daj mi vremena. Nisam još našao ništa što bih mogao raditi po danu za ove novce.

ASJA: Ništa nam se ne bi dogodilo da nemaš toliku plaću.
IGOR: Zašto ti ne nađeš nešto u noćnoj, to ti nije palo na pamet?
ASJA: Pa da živimo kao šišmiši. Zato sam došla ovamo.
IGOR: Ne znam zašto si došla.

4.

ASJA:
Otišla sam zbog toga što je sve stalo u kofer, najjednostavnije rečeno. Bez puno razmišljanja. Pitao me želim li doći. Prvo što sam pomislila je kako nemam dovoljno velik kofer da se preselim na drugi kraj Europe. A onda sam shvatila da mi ne treba. Nije postojala stvar bez koje ne bih mogla živjeti negdje drugdje. Koju bi trebalo spakirati pod svaku cijenu. Drugim riječima, nije postojalo ništa što me ovdje držalo.

EVA:
Otišla sam jer su mi ukrali bicikl.

ASJA:
U trenutku u kojem sam otišla za njim znali smo se tek nekoliko mjeseci. Bio je kratko u Zagrebu, upoznali smo se na Staru godinu. On je već sljedećeg jutra odlazio, pa smo u novoj nastavili komunicirati preko poziva i poruka. Zaljubila sam se. Iako, priznajem, malo je čudno otputovati za nekim koga tako kratko poznaješ. Za nekim koga si vidio jednom u životu.

EVA:
Otkad znam za sebe, po Zagrebu sam se kretala biciklom. Zimi, ljeti. Po kiši, snijegu.

ASJA:
Ali neke stvari se tako rade, na rez. Dugo sam mislila da sam se zaljubila, ali sada kad razmišljam o tome, mislim da sam otišla jer jednostavno nije bilo ničega u mom životu što se nije moglo spakirati u kofer. Sve je stalo. Nije trebalo ni sjesti na njega.

EVA:
Nije mi jasno zašto ostave prerezan lanac. Kad uzmu bicikl.

ASJA:
Nisam jedna od onih ljudi koji previše analiziraju.

Zato sam i mogla otići tako naglo. I ne volim metafore, kao ovo s koferom koji bi trebao predstavljati moj život. Ali tu nema prenesenog značenja, nema predstavljanja. U tom trenutku postojala je četkica za zube, nešto odjeće, kišobran, sušilo za kosu i vreća duhana. Nema se puno za predstaviti. Značenje ne možemo prenijeti ako ga nema.

EVA:
Je li to neka vrsta poruke? Jezik kojim komuniciraju kradljivci bicikla.

ASJA:
Da se razumijemo, nisam depresivna osoba. Jutarnji sam tip. Ako volite jutro, znači da volite život.

EVA:
Pred zgradom sam sreća susjedu i rekla joj što se dogodilo. Zatim sam to ispričala prijateljici, sljedeći dan prijatelju s kojim sam razgovarala na telefon. Ubrzo sam shvatila da su svima kojima sam rekla što se dogodilo također ukrali bicikle. Unazad tri, četiri godine. U centru grada, u zgradi, pred kafićem. Poznavala sam više ljudi u Zagrebu kojima je ukraden bicikl, nego ljudi kojima nije.

ASJA:
Zapravo, možda je i bila ljubav u pitanju. Ili barem nešto nalik ljubavi. Pomisao da sve možeš isponova. Neprocjenjiva prilika da budeš najbolja verzija sebe. Zbog toga se i odlazi, zar ne? U neki novi grad. Zbog toga se i zaljubljuje.

EVA:
Rekli su mi ako ću kupovati novi bicikl, da ne dajem velik novac za njega. Da se ne isplati. Da radije odem na Hrelić i kupim rabljeni za dvjesto kuna. Za njega mi barem neće biti žao ako ga ukradu. Drugi su mi rekli da odem na Hrelić nekoliko nedjelja zaredom i malo pogledam, možda pronađem svoj stari. Nekoliko ljudi je tako pronašlo svoj ukradeni bicikl. A ja sam se u cijeloj toj priči osjećala bespomoćno; bilo je riskantno kupiti novi bicikl, u dućanu, a ako bih kupila rabljeni za sitan novac postojala je vrlo velika vjerojatnost da kupujem ukradeni bicikl koji je netko drugi kupio u dućanu. Bio je to začarani krug u kojem sam osjećala kao da svi skupa u ovom gradu, što god napravili, sudjelujemo u nekoj organiziranoj krađi. Dugo sam vremena pješačila, razmišljajući kako bi mogao izgledati kradljivac bicikala. Svakog drugog prolaznika zamislila bih u toj ulozi. Nisam si mogla pomoći, Zagreb je tog ljeta izgledao podmuklo.

5.
IGOR

EVA: Igor je rekao: „Gledaj s obje strane kada prelaziš cestu?”

IGOR:
Tako nećeš poginuti. Ni ja se još nisam navikao na lijevu stranu, a tu sam već dvije godine. Ali ako gledaš s obje strane dobro si.

EVA: Igor je došao prvi. Volio je davati savjete, jednom mjesečno otići u čevabdžinicu u kojoj su se okupljali iseljenici iz regije, volio je novac, tamno pivo, ali više od svega volio je rutinu koju bi povremeno razbijao pokušajima osvajanja svijeta iz svog dnevnog boravka, na ploči igre Rizik, s koje se ratovalo i vuklo spid.

IGOR: Pišeš?
EVA: Ne.
IGOR: O meni?
EVA: Pišem popis za trgovinu.
IGOR: Nema više mlijeka. Izgledala si jako zamišljeno, pa sam mislio da pišeš.
EVA: Ne mogu se sjetiti kako se kaže junetina na engleskom.

IGOR: Što spremaš?
EVA: Htjela sam napraviti filanu papriku.
IGOR: Ne sjećam se kada sam to posljednji put jeo.
EVA: Samo, nisam još vidjela neku mesnicu.
IGOR: U sjevernom dijelu. Tamo je tržnica. Može se nabaviti i jeftinog duhana.
EVA: Trebala bih prestati.
IGOR: Skupo je.

EVA: Više me brine što sam već dvaput bila prehladna ovaj mjesec.
IGOR: I dalje sjediš vani?
EVA: Da, u kafićima, pod pauzom za ručak. Nisam mislila da će mi nepušački prostori biti takav problem. Ne mogu se naviknuti na kavu bez cigarete. A svakim danom je sve hladnije.
IGOR: Meni i dalje nije jasno što ti zapravo radiš u tom kazalištu.

EVA: Kave. Javljam se na telefon. Otvaram vrata.
IGOR: Palo mi je na pamet, možda bi mogla srediti nešto Asji, u kazalištu?
EVA: Kao na primjer?
IGOR: Neku audiciju.
EVA: Ne ide to tako, nažalost. Ali mogu vam srediti neke karte.

IGOR: Za predstavu?
EVA: Da.
IGOR: Pitat ću je. Filana paprika bi mogla oraspoložiti Svena. Zadnjih tjedana samo šuti, dezorijentirano hoda po stanu u jednoj te istoj crnoj košulji, i povremeno nešto pojede. Ponaša se kao na karminama.
EVA: Hoda po kući u košulji?
IGOR: Da. Valjda se tako osjeća manje nezaposlen.
EVA: Što mu je?

IGOR: Ne znam. Ne poznajem ga dovoljno.
EVA: Mislila sam da vi razgovarate.
IGOR: Ponekad. Ali svejedno je čudan. Da se on i Asja ne znaju odmalena, nisam siguran da bi mi bilo ugodno živjeti s njim.
EVA: Zašto?
IGOR: Ne znam. Drag je dečko, ali... ne kužim što hoće.
EVA: Od koga?
IGOR: Života.

EVA: Možda neće ništa.
IGOR: Da, to mi je jasno za takve likove. Ali zašto je onda ovdje. Ne odeš u drugu državu ako nemaš nikakvu ideju o tome što hoćeš od života. Neka ideja mora postojati.
EVA: Koja je bila tvoja?
IGOR: Upoznat' ljude. Zaradit' nešto. U skladištu ovdje zaradim duplo više nego kao profesor engleskog u Petrinji. Asja misli da mu nedostaju ljudi.
EVA: Prijatelji?

IGOR: Ne znam za njih, ali blizak je s braćom. Ima starog djeda.
EVA: Koliko starog?
IGOR: Dovoljno starog da se boji da ga neće više vidjeti.
EVA: Tebi ne nedostaju ljudi?
IGOR: Nemam djeda. Ni braću. A za prijatelje mi nije neka frka.
EVA: Dobro, ti si ipak tu već neko vrijeme. Upoznao si ljude.

IGOR: Upoznao sam puno ljudi, da.
EVA: A prijatelja?
IGOR: Samo Safeta.
EVA: To mi nije jasno.
IGOR: Što?
EVA: Vaše prijateljstvo.
IGOR: Što njemu fali?
EVA: Osim par zuba, ništa.
IGOR: Sa Safetom bar ne moram pričati na engleskom.
EVA: Gdje ste se vas dvojica našli?
IGOR: Na poslu.
EVA: I o čemu razgovarate?
IGOR: Ne razgovaramo puno. Ali i tišina je ugodnija na materinjem jeziku.

Tišina.

IGOR: Vidjet ćeš, ako ostaneš neko vrijeme. Osim toga, Safet je jedan dostojanstven vojskovođa.

EVA: Vjerujem.

IGOR: Pozvana si pridružiti nam se u nekoj partiji kad god želiš.

EVA: Hvala, ali još uvijek nisam sigurna da razumijem pravila te igre.

IGOR: Vrlo su jednostavna, kao i cilj.

EVA: A to je?

IGOR: Globalna dominacija. Ako ideš na tržnicu, dat ću ti za duhan. Asja mi ovako popuši trećinu plaće mjesečno.

Jedini put kada tu ženu ne vidim s cigaretom u ruci je kad se vratim s posla, kad spava.

6.

SVEN

EVA:

Sven je rekao da je grad ime dobio po crnoj rijeci koja ga prožima.

SVEN:

Preko rijeke Liffey prelazi deset mostova.

EVA:

Dijelili smo sobu. Drugu su dijelili Asja i Igor. Prije nego što sam počela spavati s njim u istih sedam kvadrata na rubu grada, nisam ga poznavala.

SVEN:

Tri su mosta nazvana po piscima. Jedan od njih rekao je da je cijeli svijet pozornica, a većina nas očajno neuvježbana.

EVA:

Za razliku od mostova, rijeka Liffey nije naročito lijepa. Tamna je i mutna, pomalo zastrašujuća, ali u tom mraku, kao i u Svenovim očima, uvijek je bilo nečeg mirnog, gotovo opasno umirujućeg, što te tjeralo da se još neko vrijeme zadržiš u njima.

SVEN:

Drugi je jedne noći skoro iskrvario na ulicama Pariza, nakon što ga je nožem napao neki pijani svodnik. Kad ga je na sudu pitao zašto je to napravio, ovaj mu je odgovorio: „Žao mi je. Ne znam zašto.” Piscu se taj odgovor svidio i sve mu je oprostio.

EVA:

Dva puta pitala sam ga zašto je došao. Oba puta rekao je da ne zna. Pogledom punim krivnje zurio bi u neodređenom smjeru, iz kojeg kao da je trebao stići nečiji oprost.

SVEN:

Treći se (zbog svoje religiozne dadilje, koja ih je tumačila kao Božji gnjev), cijeloga života bojao gromova.

EVA:

Prvih nekoliko tjedana, dok je još imao posao, radili smo u suprotnim smjenama, i iako smo živjeli u istoj sobi, nismo se viđali. Netko od nas uvijek je spavao. Tako smo se upoznali, tako je počelo naše prijateljstvo. Gledajući jedno drugog kako spava.

SVEN: Oprosti, nisam te htio probuditi.

EVA: Sve je u redu, samo sam žmirila. Grmi?

SVEN: Da. Nešto se sprema.

EVA: Misliš? Čini se daleko.

SVEN: Nešto se negdje uvijek sprema.

EVA: Negdje, da.

SVEN: Što?

EVA: Ništa. Samo mi se čini nekad da se ovdje ništa ne događa.

SVEN: Na ovom rubu grada?

EVA: Da. Čak i kada grmi, grmi negdje drugdje. Daleko.

SVEN: Možda zato tako dobro spavamo.

EVA: Možda. Ali poslije toga treba biti budan.

SVEN: Od svih žena s kojima sam spavao, s tobom je najljepše.

EVA: Hvala ti. Možda zato što ne spavamo u istom krevetu.

SVEN: Niti u isto vrijeme.

EVA: To je formula, dakle.

SVEN: Vrlo jednostavna, ne znam zašto neki čekaju trideset godina braka da je počnu prakticirati.

EVA: Prilično neromantične izjave za nekoga tko toliko voli mostove.

SVEN: Odakle to tebi to?

EVA: Da se ne izražavaš kao John Keats? Iz ovo malo razgovora koje smo vodili o ženama. S

VEN: To s mostovima.

EVA: Vidjela sam te par puta.

SVEN: Vidjela si me i nisi se javila?

EVA: Iz tramvaja. Na putu prema kazalištu.

SVEN: Čudno.

EVA: Što?

SVEN: To tvoje promatranje.

EVA: Ne razumijem.

SVEN: Mogao bih se zakleti da me promatraš dok spavam.

EVA: Nije da imam u što drugo gledati.

SVEN: Priznajesh, znači?

EVA: Ti to ne radiš?

SVEN: Asja je dobila audiciju, kad smo već kod toga da se ništa ne događa.

EVA: Ozbiljno? Kakva je uloga?

SVEN: Neka ruska kurva.

EVA: Dobro, s nečim treba početi.

SVEN: Neće dobivati nikakve druge uloge ovdje.

EVA: Ne znaš to.

SVEN: Eva, ti bar radiš u kazalištu. O čemu govoriš?

EVA: Bolje nego da pere suđe.

SVEN: Neće dobivati druge uloge, neće upoznati druge ljude, druge muškarce. Neće probati nijedno drugo pivo osim Guinnessa. Neće raditi na svom engleskom jer ga nema s kim govoriti, osim na predstavama na kojima će joj uputa biti da ga govori malo lošije. Kao ruska kurva.

EVA: Čekaj malo.

SVEN: Što? Igor je već probao sva piva, zna koje je najbolje. Zašto bi ona probala nešto drugo? Igor je ovdje već dvije godine, sve je upoznao. Igor je zaključio da je Safet jedina osoba s kojom se smije družiti. Zato što mu fale dva prednja zuba i tema za razgovor. To je jedina kategorija muškaraca koja joj smije prići.

EVA: Asja nije glupa.

SVEN: Tebi je jasno da oni već tri mjeseca nijednom nisu izašli iz stana? Osim na posao. On je profesor engleskog koji odbija govoriti engleski. Ti to ne razumiješ, ti si ovamo došla sama. Nisi došla ni u čije naručje. Došla si u ruke grada, ne u ruke psihopata.

EVA: Ne misliš da su to malo teške riječi?

SVEN: Vidjet ćeš.

EVA: Skupo je ovdje izać' na piće.

SVEN: Skupo je preseliti se na drugi kraj Europe, a glavu ostaviti u svom stanu u Dubravi. To je skupo. I nije došla ovamo zbog njega. Znam to. Samo što iz nekog razloga i dalje misli da mora igrat' tu ulogu. Zato me i zvala da dođem s njom. Jer je negdje u sebi znala da to neće potrajati.

EVA: Je li dobra?

SVEN: U čemu?

EVA: Kad glumi.

SVEN: Očito.

7.

EVA: Kartu, molim vas.

KONDUKTER: U redu je. Idete samo jednu stanicu, ne? U kazalište?

EVA: Hvala. Zapela sam.

KONDUKTER: Znam.

EVA: Kako znate?

KONDUKTER: Vidim kako ulazite u tramvaj. Svašta saznate o čovjeku po načinu na koji ulazi u tramvaj.

Pretpostavljam da tako i pišete. Nestrpljivo.

EVA: Možda.

KONDUKTER: Tri su jednostavna pravila. Prvo: Pri ukravanju, pričekajte da se ljudi iskrcaju.

EVA: Mislila sam da sam dovoljno čekala.

KONDUKTER: Udite tek kada se uvjerite da su otišli.

EVA: Koliko još?

KONDUKTER: Budite strpljivi. Tako će biti lakše, vjerujte mi. Imat ćete više mjesta.

EVA: Davno su otišli, vidite da se više ničega ne sjećam.

Što će mi toliko mjesta?

KONDUKTER: Drugo.

EVA: Ne znam kako dalje.

KONDUKTER: Kada prelazite tračnice, uvijek gledajte u oba smjera.

EVA: Što kada su otišli, putnici?

KONDUKTER: Nastojte ih ne ometati, tu su. Pišete dramu, a ne roman. Ako razgovarate, govorite tiho. To je treće. I, da, junetinu nećete ovdje naći, tu ne kolju tako mlade krave. Zato se ne možete sjetiti kako se kaže.

8.

ASJA: Sven!

EVA: Nema ga.

ASJA: Gdje je?

EVA: Ne znam, izašao je rano.

ASJA: Učinilo mi se da sam ga čula.

EVA: Sanjala si.

ASJA: Čudno.

EVA: Što?

ASJA: Živjeti ovako. S ljudima koje vidiš sat vremena dnevno. Loviti se između sna. Ne znam više što se dogodilo, a što sam sanjala.

EVA: Ja sam čula da se dogodila audicija.

ASJA: Hvala Bogu. Znači, to nije bio san. To je dobro.

EVA: Kako nije?

ASJA: Što?

EVA: San koji se ostvario.

ASJA: Aaa!
EVA: Znala sam da ćeš je dobiti.
ASJA: Ne igraj mi se sa živcima, nisam normalna.
EVA: Uzbuđena si.
ASJA: Jesam.
EVA: I ja.
ASJA: Možda čak i prvi put otkako sam došla.
EVA: Kad počinješ s probama?
ASJA: U ponedjeljak. Uspjela sam se nekako dogovoriti na poslu da dolazim ranije, i ranije odlazim. Ne mogu vjerovati da se to događa.
EVA: Naravno da se događa.
ASJA: Strah me je. Dugo nisam ništa radila.
EVA: Polako. Korak po korak. Prvi je smisliti kako ćemo proslaviti.
ASJA: Proslaviti?
EVA: Nego što.
ASJA: Mogu kupiti bocu vina. Samo, Igor radi navečer. Možda za vikend.
EVA: Ili možemo otić' negdje, za promjenu. Znam jedno super mjesto. Mali francuski kafić, blizu kazališta. Predivna terasa. Mislim da ovo ipak zaslužuje malo više od boce vina iz Spara.
ASJA: Nisam sigurna da će Igor biti oduševljen tom idejom.
EVA: Nije on dobio ulogu.
ASJA: Nešto je već dogovarao za vikend.
EVA: Što?
ASJA: Ne znam, nešto je govorio za subotu...
EVA: Što je dogovorio?
ASJA: Pola grama.
EVA: Aha.
ASJA: Doći će neki prijatelj s posla.
EVA: Asja. Izaći ćeš iz stana u subotu. Ne zanima me. Obući ćeš lijepe cipele, sjest pod crvenu tendu u *Chez Louis* i sjedit' tamo dok ne probamo svaku sortu koju imaju. Ne. Zaboravi vino, pit ćemo šampanjac.
ASJA: Samo ako ide i Sven.
EVA: Naravno. Ići će i on. Šampanjac se ne odbija.
ASJA: Voljela bih više trenutaka s njim.
EVA: Izmisli ih.
ASJA: Da nema njega, ne bih se usudila doći. Naravno, ja sam to sve pogurala. Spakirala kofere, i moje i njegove. Previše mi vjeruje, u tome je problem.
EVA: Ili možda samo vjeruje u tebe?
ASJA: Vjerojatno sam naivna, ali otkako sam prošla na toj audiciji, Dublin mi se čini kao ljepši grad. Kao onaj grad s početka. Prvu večer, kad sam došla.
EVA: Koji obećava?
ASJA: Da. Samo ne znam na koje cipele ti misliš?

EVA: One crvene.
ASJA: Tko će u tome hodati po onim kamenim ulicama u centru.
EVA: Ti.

9.

IGOR: Neka nađe nešto jeftinije.
ASJA: Gdje? Postoji li veća pripizdina od ove?
IGOR: Postoji, ona iz koje je i došao.
ASJA: To mi je najbolji prijatelj. Zajedno smo došli ovamo i ne namjeravam ga izbaciti iz stana.
IGOR: Ne zanima me. Prošla su tri mjeseca. Ako tri mjeseca nije u stanju pronaći posao i plaćati stanarinu, nije trebao ni dolaziti.
ASJA: Žao mi je, ali ti ne odlučuješ o tome. Nije tvoja stvar.
IGOR: Hoćeš reći da to što živi na moj račun nije moja stvar?
ASJA: Na naš račun.
IGOR: Kad si zadnji put prošetala gradom? Na svakom jebenom uglu traže konobara. Dvadeset tisuća Hrvata pronašlo je posao ovdje, nemojte me zajebavat'.
ASJA: Pitat ću ponovno u restoranu za njega.
IGOR: Je l' ti slušaš što ja tebi govorim? Izlozi po gradu oblijepljeni su oglasima za posao. Posla ima, samo se nekima ne da prljat' ruke po kuhinjama.
ASJA: Nije dobro. Već dugo nije dobro. Vidiš da spava već 12 sati.
IGOR: Spava jer se ubio sinoć.
ASJA: Što?
IGOR: Ti ni ne znaš što se dogodilo. Eva ti nije rekla?
ASJA: Rekla što?
IGOR: Zvala me neka ženska sinoć, s njegovog broja. Da dođem po njega.
ASJA: Da dođeš gdje?
IGOR: U onaj pub na rijeci. Da su ga izbacili i da više ne može stajat' na nogama. Da leži na cesti.
ASJA: Tko ga je izbacio?
IGOR: Što ja znam tko, neki Rumunj od tristo kila. Zaštitar.
ASJA: Zašto?
IGOR: Jer je pio cijelu noć i na fajruntu htio platiti karticom na kojoj, nekim čudom, nije bilo sredstava.
ASJA: Kako je došao doma?
IGOR: Došao sam taksijem po njega.
ASJA: A ta žena, tko je to?
IGOR: Ne znam. Ne zna ni on vjerojatno. Nazvala je prvi broj koji je vidjela u mobitelu.

ASJA: Trebamo mu pomoć.
IGOR: A što radim?
ASJA: Želiš ga izbaciti iz stana. K'o psa.
IGOR: Treba mu trijeznjenje. A ako ostane ovdje, bojim se da se to neće dogoditi.
ASJA: Nisi mu tata, nema potrebe za takvim izjavama.
IGOR: Niti si mu ti mama, da ga bezuvjetno i slijepo braniš. Slušaj me, bio sam spreman na sve, samo da dođeš. Makar pod cijenu da sa sobom dovučeš njega. Ali ovo predugo traje. Ja nemam vremena ni novca za ovo.
ASJA: Ako Sven ide, idem i ja.
IGOR: Je l'? A kamo ćeš ti?
ASJA: Ne znam.
IGOR: Saberi se.
ASJA: Ja sam sabrana. Ti se raspadaš. Slika koju sam imala o tebi.
IGOR: Plaćat ćeš rentu za sebe i njega? S kojim novcima?
ASJA: Što te briga s kojim novcima, misliš da se ne mogu pobrinuti za sebe?
IGOR: Nemaš ni za kartu nazad, Asja.
ASJA: Dobila sam audiciju. Dobit ću honorar od kazališta.
IGOR: Uloge od tri replike sigurno se masno plaćaju.
ASJA: Što ti znaš o tome? Radiš u skladištu već dvije godine. Ne znaš više ni kako izgleda ovaj grad. Danju spavaš, a noću lijepiš pakete.
IGOR: Znam da ne bi dobila ulogu da nema Eve.
ASJA: Lažeš.
IGOR: Zašto je ne pitaš?
ASJA: Ne vjerujem ti.
IGOR: Pitaj je.
ASJA: Ne možeš podnijeti da mi se događa nešto što nema veze s tobom.
IGOR: Ne paničari. Nitko ne kaže da ti uloge kurvi ne leže. Sigurno si briljirala.

10.

EVA: Eno ga, to je Sven.
KONDUKTER: Onaj dečko na mostu?
EVA: Da. Dugo ga nisam vidjela.
KONDUKTER: Hoćete izaći ovdje? Crveno je, mogu otvoriti vrata.
EVA: Ne. Nema potrebe.
KONDUKTER: Mislim da vas je primijetio. Gleda u vas.
EVA: To nam ide bolje od razgovora.
KONDUKTER: Gledanje?
EVA: Da. Tako smo nekako krenuli.
KONDUKTER: To vam u drami ne znači puno.
EVA: Znam, sve je u riječima.

KONDUKTER: Izgovorenim riječima. To je velika razlika. Kao i u životu, na kraju krajeva. Eventualno se nađe mjesto za pokoji didaskaliju. Ali njih će ionako pročitati samo rijetki.

Tramvaj prođe kroz podvožnjak i na trenutak nestane svjetla. Eva pogleda u konture kondukterova lica, išaranog dubokim borama. Ispod gustih, sijedih obrva, svijetlile su plave oči. Najednom joj se učini poznatim. Gdje ga je mogla vidjeti? Bila je večer. Ili nije? Bio je mrak, svakako. Možda ga je vidjela u kazalištu. U mraku neke kazališne dvorane.

Sjeti se da je ovo mjesto neizgovorenih riječi. Sigurno mjesto. Misli koje ovdje ostavi, nitko neće izgovoriti. Ovdje može reći da je prošli tjedan na sajmu ukrala dvije knjige. Da se prije nekoliko dana rasplakala jer se porezala na konzervu tune. Kako noću ne može spavati otkako je Sven otišao. Kako bi voljela da ne može spavati ni on. Da se boji ako će ljudi s kojima je živjela ikada pročitati ovaj tekst, reći kako ništa od toga nije istina. Da se njihova sjećanja neće preklapati s njezinima. Reći će da je najslabija od njih svih bila Eva. I to će biti istina. Kada je vidjela suze, Asja je bez riječi uzela Evinu ruku, isprala krv, zamotala ranu i dovršila večeru. To je istina, iako se Asja toga možda ne sjeća. Eva bi voljela da se sjeća, više od svega. Jer te je večeri prvi put osjetila da s njom dijeli nešto više od jezika i privremene adrese. Ali nećemo to nikada saznati, jer nitko to neće izgovoriti. Ostat će ovdje.

Eva poželi pitati konduktera gdje su se mogli sresti. Poželi ga pitati je li i on bio stranac u nekom gradu, i ako je, na kojem je jeziku sanjao. Poželi ga pitati kada će u Dublin stići proljeće, i još mnogo stvari, ali u tom trenutku iznad njega primijeti natpis na kojem je pisalo: „Zabranjen razgovor s vozačem”.

EVA: Ne bismo smjeli razgovarati?
KONDUKTER: Ne.
EVA: Ali ako ne možemo razgovarati, ne mogu vas zadržati u sceni.
KONDUKTER: Istina.
EVA: Možda ne moramo razgovarati. Možda se možemo gledati.
KONDUKTER: Opasno je.
EVA: Mislite da drama ne trpi tišinu?
KONDUKTER: Ne, nego moram pratiti promet. Dublin je pun pijanaca u ovo doba noći.
EVA: Uopće nemam osjećaj da se krećemo.
KONDUKTER: To se vrlo lako može dogoditi. Posebice u vozilima na tračnicama. Najčešće negdje na pola puta.
EVA: Nitko od nas.

KONDUKTER: Trebali biste češće gledati kroz prozor. U ono što je vani.

EVA: Možda.

KONDUKTER: Nemojte to zaboravljati. Samo tako možete biti sigurni da ne stojite na mjestu.

II.

EVA: Vani je bila zima. U Zagrebu je sniježilo. Ne mogu pisati o snijegu, jer ga ovdje nema. Gotovo nikada, a kada padne, to postane neka vrsta praznika. Zatvore škole, ceste. Ljudi ne idu na posao. Tako sam barem čula. Sven je živio na brodu. To sam isto čula. Na nečijem brodu, usidrenom na Grand Canalu u Portobellu, južnom dijelu Dublina. Preko Grand Canala godišnje prođe sto tisuća plovila, prenoseći oko 260 milijuna tona uglavnom građevinskog materijala. Plovila koja se ne kreću većinom su privatne barke građana, a ponekad i privremeni domovi žrtava stambene krize u Dublinu. Te večeri, kad sam ga zadnji put vidjela, rekao je da ima nešto okrutno u spavaćim sobama koje gledaju na prugu.

SVEN:

Tramvajsku, željezničku. Kao što ima nešto okrutno u bilo kojoj vrsti iščekivanja. Vrijeme ne teče prema naprijed, kao inače. Svakog puta kada zastane vlak ili tramvaj, na trenutak zastane sve ostalo. Zajedno s putnicima koje promatraš s prozora, na stanici se iskrca misao o nekome tko silazi ovdje. Dolazi tebi.

EVA:

Asjin privremeni dom bila je moja soba, spavala je u Svenovom krevetu. Premijera se bližila i nije si mogla priuštiti selidbu, iako je s Igorom bilo gotovo. Nitko od nas nije znao gdje se točno nalazi Sven, ali sam ga, s obzirom na to da na kanalu nije bilo puno brodova, odlučila potražiti.

SVEN: Pivo?

EVA: Može.

SVEN: Možda je malo rano, ali to je jedino čime te mogu ponuditi.

EVA: Jako je uredno.

SVEN: Prednost malih prostora. Ako ti ne stane puno stvari, teže ćeš napraviti nered.

EVA: U našoj sobi to nije bio slučaj. Iako, otkako je Asja u njoj, malo je urednije.

SVEN: Kako idu probe?

EVA: Dobro, premijera je za sedam dana. Sven, mogu te nešto pitati?

SVEN: Reci.

EVA: Čiji je ovo brod?

SVEN: Od prijateljice.

EVA: Netko koga znam?

SVEN: Ne.

EVA: Je li to ona žena koja je zvala Igora da dođe po tebe?

Onu noć.

SVEN: Ne znam o kome govoriš. Ne živi u Dublinu trenutno, pa me zamolila da svratim svako toliko. Kruže neke priče da žele raščistiti kanal od brodova koji nisu teretni.

EVA: Ne zna da živiš ovdje?

SVEN: Rekao sam joj da prespavam ponekad.

EVA: Što znači raščistiti?

SVEN: Ukloniti. Ako to ne učine vlasnici.

EVA: Što ćeš onda?

SVEN: To su samo priče. Zasad.

EVA: Je li hladno?

SVEN: Ne.

EVA: Što ako bude? Kako ćeš se grijati?

SVEN: Znaš da temperature ovdje nikad ne idu ispod nule.

EVA: Svejedno.

SVEN: Ne mogu se baš razbacivati strujom. Ne brini se, imam sve što trebam.

EVA: Kako? Nisi u marini, Sven.

SVEN: Nemaš pojma koliko mi je bolje ovdje. Ne bih se vratio u ono predgrađe ni za što. Imam toliko svjetla.

EVA: Isto je nebo.

SVEN: Ali nitko ne spušta rolete. Riješio sam se svega što mi ne treba. Nemam televiziju, internet, ne čitam novine.

Sve je jednostavnije. Obroci, odnosi.

EVA: Odnosi s kim? Susjedima dupinima.

SVEN: Dosta brzo smo prešli iz sažaljenja u rujanje.

Dupina nema, ali ima nešto vjeverica, na onom stablu tamo.

EVA: Ne rugam se, samo...

SVEN: Da ti nije palo na pamet.

EVA: U stanu postoji i kauč. Uvijek se možeš vratiti.

SVEN: Umro mi je djed.

Tišina.

EVA: Kada?

SVEN: Još sam bio u stanu.

EVA: Zašto ništa nisi rekao?

SVEN: Jer sam znao da će se to dogoditi. Samo sam čekao, otkako sam došao ovamo.

EVA: Kako si mogao znati?

SVEN: Na rastanku sam znao da je to zadnji put da ga vidim.

EVA: Žao mi je.

SVEN: Ne treba ti biti. Oprostili smo se. Pitanje je kako

sebi oprostiti.

EVA: Što?

SVEN: Što sam otišao, iako sam znao. Mislio sam se vratiti, ali nemam više zašto. Nemam razloga da idem nazad, a ovdje nemam razloga da idem naprijed.

EVA: Kako nemaš razloga?

SVEN: Ponestalo mi je mašte. Da ih ujutro izmislim. Zato nema boljeg mjesta za mene od ovog, u Portobellu, na brodu koji se ne kreće.

EVA: Ne razumijem i dalje zašto nikome nisi rekao.

SVEN: Kome?

EVA: Meni? Asji? Nekome.

SVEN: Tko si ti? Tko je Asja? Asja je netko koga sam poznao, a tebe nisam upoznao nikada. Sve što znam o tebi je da ne možeš zaspati ako ne skineš čarape i da se budiš svako jutro u šest i trideset. Da si prošla kanalom gore dolje jutros tri puta, da me nađeš. Znam da radiš u kazalištu i da nisi došla jer su ti ukrali bicikl, kako svima govoriš. To je sve.

12.

EVA:

U Dublin sam stigla 31. listopada. Točno godinu dana prije, kupujem cvijeće svojim djedovima, za Dan mrtvih. To su trenutno jedine naznake reda u mom životu. Na Dan mrtvih otići na Mirogoj, s cvijećem koje sam na placu kupila dan ranije. Moj djed volio je red. Uvijek bi mi iznova objašnjavao kako se pasta za zube pritišće s kraja tube. Drugog nisam poznavala, ali sigurna sam da je volio cvijeće. Sljedećeg jutra nisam otišla na groblje. Ukrali su mi bicikl. Danima hodam Zagrebom i nesvjesno tražim svoj bicikl. Priviđa mi se posvuda, svi mi izgledaju kao kradljivci, uglovi ulica prestaju mirisati na kestene. Mirišu na prijetnju. Nigdje nije dovoljno sigurno zavezati novi bicikl, pa se odlučujem upisati u autoškolu.

DOKTOR: Uzimate li lijekove?

EVA: Ne.

DOKTOR: Droge?

EVA: Ne.

DOKTOR: Pušite?

EVA: Da.

DOKTOR: Koliko?

EVA: Ne znam, ovisi.

DOKTOR: Otprilike, moram nešto napisati.

EVA: Kako kada.

DOKTOR: Napisat ću nekoliko cigareta dnevno.

EVA: Dobro.

DOKTOR: Konzumirate alkohol?

EVA: Da.

DOKTOR: Koliko?

EVA: Kako kada.

DOKTOR: Koliko puta tjedno?

Eva šuti.

EVA: Tri.

DOKTOR: Tri puta tjedno?

EVA: Tri, četiri.

DOKTOR: Četiri puta tjedno?

EVA: Kako koji tjedan.

DOKTOR: Pijete četiri dana u tjednu?

EVA: Ne. Mislim, ponekad. Ali ne pijem cijele dane, radim i druge stvari. Kad to tako kažete, zvuči kao da su mi ti dani rezervirani samo za alkohol. Gledajte, nisam jedna od onih koji se opijaju. Neke dane popijem samo čašu vina.

DOKTOR: Javljaju li vam se često misli o tome kako je život besmislen?

EVA: Vama ne?

Doktor je šutke gleda.

EVA: Šalim se. Ne znam što vam znači često.

DOKTOR: Samo odgovorite na pitanje, po vašoj procjeni.

EVA: Ponekad... ali to je u nekoj mjeri i zdravo, ne?

Preispitivati život, tražiti načine da bude smislen.

DOKTOR: Hoćete reći da nema smisla?

EVA: Ne, nisam to rekla.

DOKTOR: Ako tražite nešto, znači da nečega nema. Nešto nedostaje.

EVA: To je istina, ali...

DOKTOR: Ja sam, recimo, cijelo jutro tražio naočale. Nije ih bilo. Nigdje. Već sam počeo misliti da sam lud. A one su mi sve vrijeme bile oko vrata, zamislite. Dakle, mislio sam da ih nema, a bile su tu, cijelo vrijeme. Samo ih nisam vidio.

EVA: Drago mi je da ste ih pronašli.

DOKTOR: Što ćemo onda? Praviti se da nema smisla ili priznati da ga ponekad samo ne vidimo? Treba mi odgovor.

EVA: Moj odgovor je da ne postoji neki općeniti smisao. U životu.

Doktor zapisuje.

EVA: Da mu svatko daje svoj s-

DOKTOR: Osjećate li često želju da nestanete?

EVA: Nestanem otkuda?

DOKTOR: Otuda. Iz ove sobe recimo. Iz neke druge sobe. Što ja znam.

EVA: Aha.

DOKTOR: Obično smo u sobama. Većinu života zapravo smo u nekakvim sobama.

EVA: Jasno.
DOKTOR: Znači, da?
EVA: Ne, ne. Vaše pitanje je jasno. Pitanje je, dakle... osjećam li želju da nestanem?
DOKTOR: Da vas nema. Da propadnete u zemlju. Nestanete s lica zemlje.
EVA: Kakva su ovo pitanja?
DOKTOR: Pitanja na koja odgovarate s „da” ili „ne”. Vrlo jednostavno, vjerujte.
EVA: Dobro. Ali morate mi najprije objasniti što vam znači „često”.
DOKTOR: Javlja li se ta želja... nekoliko puta tjedno, recimo.
EVA: Ne vodim evidenciju, ali ima trenutaka u kojima bi mi bilo draže da me nema.
DOKTOR: Na primjer?
EVA: Kada treba zatvoriti kafić, a za šank su vam zakućana tri kvartovska pijanca koja se ne namjeravaju pomaknuti do jutra.
Doktor podigne pogled i na kratko skine naočale.
EVA: Ili kada napravite gužvu na blagajni jer želite vratiti artikl koji ipak nije na sniženju, kako je pisalo. Ili kada u životopisu kojim se prijavljujete za posao treba navesti stupanj stručne spreme.
DOKTOR: Nemojte.
EVA: Molim?
DOKTOR: Ne možete prešutjeti da ste završili fakultet, ali ako posao to ne traži, ne morate baš navoditi da ste upisali doktorski studij.
EVA: Predlažete da lažem?
DOKTOR: Predlažem da pronađete ravnotežu u količini informacija koje stavljate u životopis, ako ne želite ispasti prekvalificirani.
EVA: Ravnotežu...
DOKTOR: Važno je da poslodavac zna kako niste zainteresirani za taj posao samo zato što ne možete pronaći nešto bolje.
EVA: Ali jesam.
Doktor vrati naočale na nos i nastavi zapisivati.
DOKTOR: Drhtavica, slabost, problemi s disanjem?
EVA: Ne.
DOKTOR: Jeste li ikada osjetili gađenje prema osobama suprotnog spola?
EVA: Molim?
DOKTOR: Gađenje prema muškarcima, dakle.
EVA: Ne razumijem.
DOKTOR: Što?
EVA: Po kojem ste principu slagali pitanja. Niti kakve veze ovo pitanje ima s prethodnima.
DOKTOR: Tko je rekao da ima.

EVA: Ako dolazi odmah nakon pitanja koje bi vam trebalo pomoći detektirati psihički nestabilne osobe...
DOKTOR: Ne zamarajte se redosljedom. Samo odgovorite.
EVA: Na što? Jesam li lezbijka?
DOKTOR: Na pitanje koje vam je postavljeno.
EVA: Ne, ne osjećam gađenje prema osobama suprotnog spola. Ali i da osjećam, zašto je to bitno za budućeg vozača?
DOKTOR: Odgovor je, dakle, ne.
EVA: Kada su rađeni ovi testovi, prije 80 godina?
DOKTOR: Gospođice, ovo su pitanja na koja trebam vaš odgovor. Puno je još ljudi iza vas, molim vas da ne zapinjemo na svakom pitanju. Vjerujem da vam je u interesu da što prije vozite. Problemi s nesvjesticama?
EVA: Ne.
DOKTOR: Nekontrolirani napadaji bijesa?
EVA: Bi li, po vašoj stručnoj procjeni, bilo prigodnije da sam jedna od onih koji se razvale subotom, kad je dopušteno, i mrze se nedjeljom, kad je prigodno?
DOKTOR: Nema ništa prigodno u alkoholu, posebice na psiho testovima.
EVA: Počinjem se osjećati nelagodno.
DOKTOR: Zbog vašeg problema s alkoholom?
EVA: Nemam problem s alkoholom, što je vama? Je li ovo neka šala?
DOKTOR: Alkohol i vožnja nisu nikakva šala, draga gospođice. Kako ćete voziti ako većinu dana u tjednu konzumirate alkohol?
EVA: Rekla sam vam već da se ne radi o velikim količinama.
DOKTOR: Ne znam je li vam poznato, ali većina ljudi pije za vikend.
EVA: Trudim se ne piti kada se osjećam loše. Ne bi li vam to trebao biti znak da se većinu vremena, ili kako vi kažete, „često”, osjećam dobro.
DOKTOR: Ovo nije terapija, pa ću vas posljednji put zamoliti da ne govorite više nego što se to od vas traži.
EVA: Vi zaista vjerujete da se na vaša pitanja može odgovoriti s „da” ili „ne”?
DOKTOR: Iako vam možda ne bi škodila. Terapija. Osjećate li često beznade?
EVA: Ne. Ali kada izađem iz ove prostorije, ne garantiram da će odgovor biti isti.
DOKTOR: Jasno vam je da svi polažu ovaj test, i da ga većina ljudi prođe.
EVA: Da, samo nisam znala da većina ljudi laže.
DOKTOR: Zašto to govorite?
EVA: Ne kažem to ja, nego vaš nebulozni test. Što bolje lažem, bolje ću voziti. Doktor pogleda na sat.

DOKTOR: Zamišljate li često da ste mrtvi i daleko od svega?
Eva se naglo uozbilji, zatim prasne u nekontrolirani smijeh. Doktor je promatra. Zapisuje.
DOKTOR: Šteta. Vid vam je savršen.

13.

ASJA:
Sve sam više sigurna da nitko od nas nije ovamo došao kako bi nešto pronašao.
Radi se o tome da smo svi očajnički trebali da netko ponovno pronađe nas.

EVA:
Umjesto liječničke potvrde o fizičkoj i psihičkoj sposobnosti, dobila sam uputnicu za terapiju. Umjesto tečaja za upravljanje vozilom B kategorije, kupila sam kartu u jednom smjeru. Umjesto terapije, otišla sam na aerodrom.

ASJA:
Nitko nikome ništa ne govori.

EVA:
To je otprilike to. Tako sam se našla ovdje.

ASJA:
Sačuvala sam tri mjesta. Nitko nije došao na premijeru.

EVA:
Krenula sam prema kazalištu na vrijeme. Negdje malo prije mosta primijetila sam da se tramvaj već neko vrijeme ne kreće. Večer je bila mokra i topla.

KONDUKTER: Možda bi vam bilo bolje pješke odavde. Nećemo krenuti još neko vrijeme.

EVA: Što se dogodilo? Moram biti u kazalištu za deset minuta.

KONDUKTER: Neki se čovjek utopio u rijeci.

EVA: Liffey?

KONDUKTER: Na Grand Canalu.

EVA: Znaju li o kome se radi?

KONDUKTER: Kad sam kao mladić živio u Parizu, jedne me noći neki svodnik dvaput napao nožem. Bila je večer poput ove. Mokra i topla. Pogledajte kroz prozor. Vidite kako se noćni Dublin razlijeva u vlastitom svjetlu. Kako ne možete sa sigurnošću reći gdje što počinje, a što završava. Takve su večeri opasne.

EVA: O kome se radi?
KONDUKTER: Nisu još identificirali utopljenika.
EVA: Kako izgleda?
KONDUKTER: Zašto?
EVA: Sven živi na kanalu.
KONDUKTER: Pretpostavljaju da je bio u svojim ranim dvadesetima.
EVA: Što još?
KONDUKTER: Vi se sjećate kako on izgleda?
EVA: Naravno. Crna kovrčava kosa.
KONDUKTER: Visina?
EVA: Oko 175 centimetara.
KONDUKTER: Da.
EVA: Ne. Nemoguće. Nije to mogao biti on.
KONDUKTER: Oči?
EVA: Nije to bio on. Oči...
KONDUKTER: Koje su boje?
EVA: Sjetit ću se.
KONDUKTER: Već ste ih jednom spomenuli.
EVA: Naravno da se sjećam njegovih očiju. Samo, koje su boje... Sjetit ću se.
KONDUKTER: Godinu dana ste živjeli zajedno.
EVA: Spavao je. Zato se ne sjećam. Spavao je većinu vremena kad bih ga vidjela, radili smo u suprotnim smjerima. Oči su mu bile zatvorene, zato se ne sjećam!
KONDUKTER: On, dakle, nije ostao bez posla?
EVA: Ne. Radio je, cijelo vrijeme. Samo se ja ne mogu sjetiti što. Ne mogu se sjetiti što je radio, a živjeli smo zajedno godinu dana.
KONDUKTER: Sada je važno samo da se sjetite boje njegovih očiju.
EVA: Nije to bio on.
KONDUKTER: Pokušajte se sjetiti.

14.

IGOR: Hej.

ASJA: Hej.

IGOR: Kako je prošlo?

ASJA: Sačuvala sam ti mjesto.

IGOR: Znam, nisam mogao naći zamjenu večeras.

ASJA: Zašto ti nisi došao u Zagreb?

IGOR: Kada?

ASJA: Dok smo bili zajedno. Zašto sam ja došla ovamo, a ne ti tamo?

IGOR: Jer sam otišao iz Zagreba. S razlogom.

ASJA: Zašto?

IGOR: Da budem ovdje.

ASJA: Ali nisi otišao.

EVA: Nadam se da neću.
IGOR: Postaje malo hladno.
ASJA: Ne mogu vjerovati da je ovako hladno u svibnju.
IGOR: Hoćeš li ti uopće uhvatiti to proljeće u Zagrebu?
Kada se vratiš, tamo će već biti ljeto.
EVA: Ne znam.
SVEN: Ako ti promakne, vrati se ovamo. Čekat će te.

EVA: Voljela bih da bude lakše, da.
KONDUKTER: Izvolite.
EVA: Postoji jedna godina kada nije bilo proljeća.

K R A J

16.

KONDUKTER: Dajte da vam pomognem s tom prtljagom.
EVA: Hvala.
KONDUKTER: Kamo ćemo?
EVA: Prema kolodvoru, tamo ću presjesti.
KONDUKTER: Za aerodrom?
EVA: Da.
KONDUKTER: Osjetio sam da se bliži kraj.
EVA: Kako?
KONDUKTER: Koferi su vam prilično lagani.
EVA: Ispraznila sam se.
KONDUKTER: Mnogo lakši nego kad ste stigli.
EVA: Sjećam se da sam ih jedva vukla te večeri. Zato sam se i ukrcala. Tko bi rekao da tri rečenice mogu biti tako teške.
KONDUKTER: Zato što su prve.
EVA: Prve su najteže?
KONDUKTER: Jer u sebi nose sve druge. Neispisane. A njih je najviše, njih je beskonačno mnogo.
EVA: Voljela bih završiti nekom laganom rečenicom.
KONDUKTER: Probajte.
EVA: Teško je.
KONDUKTER: Nije nemoguće. Trebate je samo očistiti od svih drugih. Isprazniti.
EVA: Kako se to radi?
KONDUKTER: Zamislite početak.
EVA: Jesam.
KONDUKTER: Što vidite?
EVA: Proljeće.
KONDUKTER: To nije rečenica. Ali može biti početak jedne.
EVA: Nismo li na kraju?
KONDUKTER: Isto je.
EVA: Kako?
KONDUKTER: Vidjet ćete.
EVA: Ali treba mi kraj.
KONDUKTER: Onda riječ „proljeće” stavite na kraj rečenice. Ako vam je tako lakše.